

Vanapagana Kivi

Läänemaal Kasari jões Kasari mõisast mere poole minna on üks päratu suur kivi keset sügavat jõge. Rahvas räägib temast nõnda.

Kord võtnud Vanapagan omale nõuks Kasari mõisa alt jõest ühte tublit kivisilda üle teha niisuguse kaubaga, et kes päeva ajal säält sillast üle käib, on Jumala jagu, aga kes pärast päikese veerikut ja öö ajal säält üle käib, on tema jagu.

Selleks hakanud ta siis ka kohe kiva oma suure põllega kokku kandma. Mere äärest korjanud ta oma põlla kiva täis ja hakanud jõe äärt mööda Kasari mõisa poole kõmpima. Aga korraga laulnud kukk. Vanapaganal läinud põllepaal katki ja kivid kukkunud suure kolinaga jõekaldale maha, kus praegu see kivivarem alles näha on. Vanapagan pahandanud ja hakanud uut nõu pidama, kuidas uueste jälle kivide kandmist ette võtta. Viimaks leidnud ta hea plaani, et talvel, kui jõgi jääkaanega kaetud on, siis temal mööda jõge reega üsna hea on mere äärest kiva vedada. Teinud siis teine ka omale ilmatu suure ja tugeva ree valmis ning jäänud talve ootama.

Niipea kui külmataat jõeale kaane pääle meisterdanud, hakanud ka Vanapagan kohe ametisse. Läinud oma reega mere äärde, pannud säält ühe ilmatu suure kivipuraka ree pääle ja tulnud sellega mööda jõge vilelt lüües ülesse. Kui ta poole teed olnud ära tulnud ja jõe sügavama koha peale jõudnud, kus õige õhuke jää olnud, praksatanud jää katki ja päratu kivi lendanud kõige reega jõe põhja. Küll katsunud Vanapagan veel koormat jõe põhjast kätte saada, aga ei ole enam kuidagi saanud, vaid kivi seisab tänapäevani kõige reega jões. Selge ilmaga ja kui vesi vagaselt voolab, olla regigi kivi all selgeste ära näha. On aga tõesti ka suur kivi, sest sügavast jõehauast ulatab selle kivi päälmine jägu veel hea hulk maad välja. Selle kivi juurde ei julge ka keegi suprema minna. Pääle seda jätnud Vanapagan oma silla ehitamise südametäiega poolele

.

(A. Suurkask 1896)